

58

Briefrapport

aan: Habion ontwikkeling

van: SAB

ons kenmerk: EKKE/ZON/130515

datum: 15 januari 2014

betreft: quick scan flora en fauna Florisberg Muiderberg

AANLEIDING EN METHODE

Stichting Amaris heeft in samenwerking met ontwikkelaar Habion het initiatief genomen het zorgcomplex aan de Florisberg in Muiderberg geheel te amoveren en vervangen voor nieuwbouw. Het plan betreft de realisatie van 58 zorgwooneenheden met bijbehorende zorgvoorzieningen. De bedoeling is een drielaags gebouw te realiseren met een entree aan het Kocherplantsoen. Eén van de haalbaarheidsstudies die hiervoor dient te worden uitgevoerd is toetsing aan de natuurregeling. Voorliggend onderzoek betreft een quick scan (in de vorm van een briefrapportage) waarin op basis van een gebiedsanalyse, beschikbare soortgegevens en een eenmalige veldverkenning op 13 januari 2014, uitspraken worden gedaan over de mogelijke aanwezigheid van beschermde planten en dieren in het plangebied. Het veldbezoek heeft nadrukkelijk niet de status van een volledige veldinventarisatie; zowel tijdstip (deels buiten het actieve seizoen van diverse diergroepen) als het eenmalige karakter zijn hiervoor niet toereikend.

Deze quick scan is uitgevoerd op basis van de momenteel geldende uitwerking en interpretatie van beleid en wetgeving. Onderstaande afbeelding toont de ligging van het plangebied.

Ligging van het plangebied aan het Kocherplantsoen (links) en de ligging van het plangebied in Muiderberg en omgeving (SAB, 2014).

HUIDIGE SITUATIE

Muiderberg (gemeente Muiden, provincie Noord-Holland) ligt ten zuiden van Almere, ten oosten van Muiden en Weesp en ten westen van Naarden. Het plangebied is gelegen in het zuiden van de kern Muiderberg, juist ten oosten van het Koggerbosch. Het plangebied ligt op een hoek tussen de Gerard Doulaan, Vincent van Goghlaan en het Kocherplantsoen. Muiderberg ligt aan de oostzijde van de gemeente Muiden. De kern ligt aan het Randmeer/IJmeer en in de directe nabijheid van de Rijkswegen A6 en A1 en de spoorlijn richting Flevoland. In de omgeving van Muiderberg bevinden zich weidegebieden die deel uitmaken van de Nieuwe Hollandse Waterlinie en de natuurgebieden Naarderbos en Naardermeer, Onderstaande afbeelding geeft een impressie van de huidige situatie van het plangebied ten tijde van het veldbezoek.

Impressie van het plangebied. V.l.n.r.: voorzijde met entree van Florisberg, zuidzijde van het pand gezien in westelijke richting naar het Kocherbosch, noordzijde perceel gezien vanaf de kruising Gerard Doulaan – Vincent van Goghlaan, noordelijke gevel van het pand gezien vanaf de Gerard Doulaan.

BEOOGDE ONTWIKKELING

Het gebouw bestaat uit drie lagen en biedt plaats aan 61 zorgeenheden. Het gebouw wordt ontworpen in de vorm van een carré, met een opening op de noordzijde. Het parkeren vindt plaats op eigen terrein. De zorgeenheden hebben een balkon ofwel een kleine tuin als ze op de begane grond zijn gelegen. De derde bouwlaag heeft een licht stijgend en dalend dak. Gelet op de huidige zorgvraag en verwachtingen ten aanzien van de sector in de toekomst, worden de eenheden zo ontworpen dat er ook zelfstandig gewoond kan worden. Verder komen er de gebruikelijke aan de zorg ondersteunende functies, zoals ondergeschikte horeca, vergaderruimten, opslag, e.d. Voor de plannen is beoogde de huidige bebouwing te amoveren en een deel van de bomen en het opgaand groen te verwijderen.

Beoogde situatie nieuwbouw (StudioWA!, 2013).

GEBIEDSBESCHERMING

Bij gebiedsbescherming is er onderscheid gemaakt tussen de Natuurbeschermingswet 1998 en de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). In de Natuurbeschermingswet 1998 worden Natura 2000-gebieden en beschermde Natuurmonumenten beschermd. De EHS is niet opgenomen in de natuurwetgeving, maar dient bij de planologische afweging te worden meegenomen.

Het plangebied ligt niet in of nabij een gebied dat is aangewezen in het kader van de Natuurbeschermingswet. Het dichtstbijzijnde gebied beschermd in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 betreft het Natura 2000-gebied "Markermeer & IJmeer". Dit beschermde gebied ligt op ongeveer 750 meter afstand. Gezien tussenliggende elementen (bebouwing en wegen) en de afstand zijn zowel directe als indirecte negatieve effecten van de plannen op het beschermde gebied niet te verwachten.

Het plangebied ligt niet binnen de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), maar grenst in het noordwesten wel aan een gebied dat is aangewezen als EHS natuur. Dit betreft het gebied Koggerbosch. Gezien de ligging buiten de EHS is geen sprake van directe aantasting van de EHS. Uit het Natuurbeheerplan 2014 volgt dat voor gronden die grenzen aan de EHS, maar daar zelf buiten liggen, geen beperkingen gelden. De EHS heeft, in tegenstelling tot Natura2000-gebieden, geen 'externe werking' die een toets van gebruik aangrenzend op het natuurgebied verplicht stelt. Met de plannen is sprake van een sloop- en nieuwbouw project waarbij de bebouwing op dezelfde gronden wordt teruggebouwd en qua omvang grotendeels gelijk blijft. Doordat in de huidige situatie er reeds elementen als bebouwing en parkeervoorzieningen in het plangebied aanwezig zijn, er tevens een fiets-/voetpad tussen het plangebied en de EHS aanwezig is en het huidige gebruik van het plangebied niet verandert, worden indirecte negatieve effecten op de EHS niet verwacht.

SOORTENBESCHERMING

Soortenbescherming is altijd van toepassing. In Nederland is de bescherming van soorten opgenomen in de Flora- en faunawet. De Flora- en faunawet is gericht op het duurzaam in stand houden van soorten in hun natuurlijk leefgebied. Als een ruimtelijke ingreep rechtstreeks kan leiden tot verstoring of vernietiging van bepaalde beschermde soorten of hun leefgebied, kan het project in strijd zijn met de Flora- en faunawet. Voor het beoordelen van de doorwerking van het aspect soortenbescherming moet worden nagegaan of het plangebied beschermde soorten (zowel planten als dieren) herbergt. De mogelijke negatieve effecten van de ingreep op betreffende soorten moeten worden beschreven.

Algemeen voorkomende soorten

De meeste van de mogelijk in het plangebied voorkomende soorten zoals Bruine kikker, Gewone pad, Egel, (spits)muizen en Mol zijn beschermd volgens het lichte beschermingsregime van de Flora- en faunawet. Voor deze soorten geldt dat aantasting van vaste rust- en verblijfplaatsen op basis van een vrijstelling mogelijk is, zonder dat er sprake is van procedurele consequenties.

Strikt beschermde soorten

Een aantal van de mogelijk voorkomende soorten is meer strikt beschermd. Voor deze soorten moet bij aantasting van vaste rust- en verblijfplaatsen een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet worden aangevraagd. De directe omgeving van het plangebied (met uitzondering van het Koggerbosch) heeft een stedelijk karakter en het groen aldaar is intensief beheerd. Gezien het bovenstaande en op basis van de verspreidingsgegevens en biotoopeisen van de mogelijk in de omgeving voorkomende soorten en afwezigheid van een directe verbinding met het buitengebied worden binnen het plangebied geen strikt beschermde amfibieën, reptielen, vissen en insecten verwacht.

Vaatplanten

Het plangebied grenst aan het Koggerbosch, welke is aangewezen als EHS natuur met beheertype N15.02: Dennen-, eiken-, en beukenbos. Binnen het plangebied zijn perkjes, bomenrijen en gazons aanwezig. Het terrein is intensief beheerd en wordt regelmatig verstoord waardoor natuurlijke groeiplaatsen van strikt beschermde soorten niet aanwezig zijn. Aangeplante of ingezaaide exemplaren van beschermde vaatplanten in bijvoorbeeld tuinen zijn ook beschermd, maar zijn niet aangetroffen in het plangebied. Ook in de omgeving van het plangebied en aan de rand van het Koggerbosch zijn ten tijde van het veldbezoek geen (geschikte groeiplaatsen van) beschermde vaatplanten aangetroffen. In en rondom het plangebied zijn soorten aangetroffen als Paarse dovenetel, Paardenbloem, Madelief, Rode klaver, Rododendron, Es, Eik, Buxus (hagen) en Laurier. De soorten zijn niet beschermd middels de Flora- en faunawet en staan niet op de Rode lijst met bedreigde soorten. Met de plannen is derhalve geen sprake van negatieve effecten op beschermde vaatplanten in en om het plangebied.

Vleermuizen

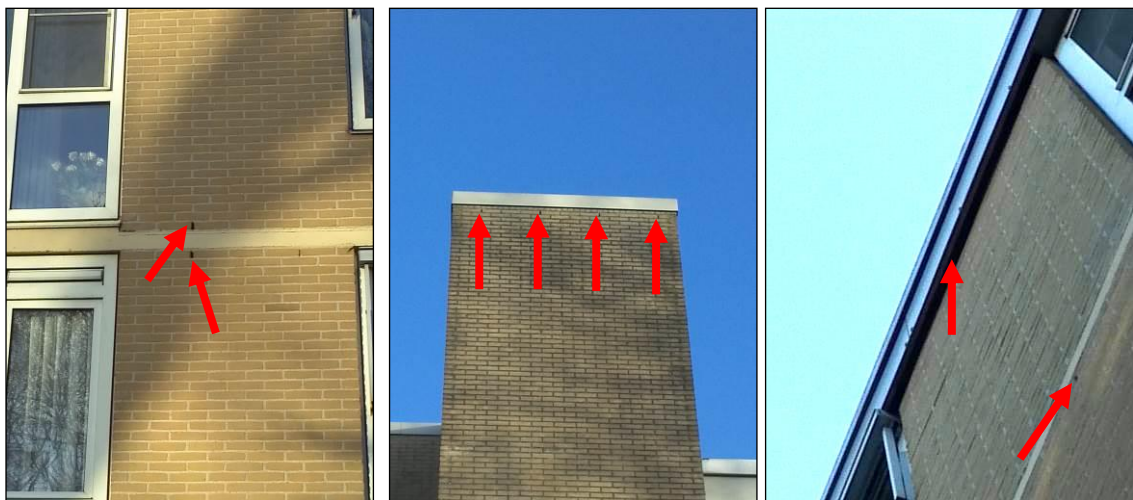
Uit de verspreidingsgegevens van onder andere Limpens et al. (1997), telmee.nl, waarneming.nl en Hoogboom (2011) en een reeds eerder uitgevoerd natuuronderzoek in de buurt van het plangebied (Grontmij, 2013) blijkt dat in de omgeving van het plangebied meerdere vleermuissoorten voorkomen. Uit de gegevens blijkt dat de soorten Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Laatvlieger en Rosse vleermuis in de omgeving van het plangebied voorkomen. Alle vleermuissoorten en hun verblijfplaatsen en leefgebieden zijn strikt beschermd middels de Flora- en faunawet en zijn opgenomen in de Europese Habitatrichtlijn.

Vleermuizen zijn globaal op te delen in gebouwbewonende soorten zoals Gewone dwergvleermuis en Laatvlieger en boombewonende soorten als Rosse vleermuis. Daarnaast bestaan soorten die van beide elementen gebruik maken (bijv. Watervleermuis).

De bebouwing in het plangebied bestaat uit een houten schuurtje (opslag), de aangebouwde recreatie- en verblijfsruimte (laagbouw met één bouwlaag) en de gestapelde wooneenheden (hoogbouw met maximaal vijf bouwlagen). Het schuurtje en de lage bebouwing zijn niet geschikt voor vleermuizen. Het schuurtje bevat geen spouw of betimmering waarachter vleermuizen kunnen wegkruipen. De betimmering tegen de dakrand van de laagbouw is zorgvuldig afgewerkt en vertoont geen kieren. De muren bevatten geen scheuren of open stootvoegen waarachter vleermuizen kunnen wegkruipen.

In de gevel van de hoogbouw zijn aan elke zijde open stootvoegen aanwezig. Meerdere stootvoegen zijn breder dan 1,5 centimeter en vormen daarmee in potentie een toegangsplek voor vleermuizen naar een

mogelijke verblijfplaats in de spouw. Daarnaast zijn op meerdere plaatsen langs de dakrand aan de onderzijde van de gevelbetimmering grote open spleten aanwezig. Via deze spleten kunnen vleermuizen weggkruipen naar een rust- of verblijfplaats achter de betimmering en/of in de spouw. Onderstaande afbeelding toont enkele van deze toegangspunten. Met het amoveren van de bebouwing kunnen negatieve effecten op vaste rust- en verblijfplaatsen niet worden uitgesloten. Nader onderzoek om de aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen in de bebouwing vast te stellen is derhalve noodzakelijk.

Locaties met mogelijke toegangspunten naar verblijfplaatsen (rode pijl) van gebouwbewonende vleermuizen.

In en rond het plangebied zijn diverse soorten bomen aanwezig. Met name aan de rand van het Kocherbosch is een groenstrook met boomsoorten als Eik, Spar, Es en Populier aanwezig. Nadere inspectie van deze bomen toont aan dat er geen geschikte, voor het oog zichtbare, holtes, scheuren en/of losse bast aanwezig is waarin of achter boombewonende vleermuissoorten kunnen weggkruipen, dan wel een verblijfplaats hebben. De bomen elders in het plangebied (aan de rand van de Vincent van Goghlaan, Gerard Doulaan) zijn relatief jong en bevatten om die reden geen holtes, scheuren of lossen bast waarachter vleermuizen kunnen weggkruipen. De populier in het midden van het plangebied (stamomtrek > 1 meter) heeft door snoeiwerkzaamheden wel oude takstompen met een juiste diameter, maar deze zijn niet ingerot of ingescheurd waardoor de aanwezigheid van verblijfplaatsen in deze boom niet waarschijnlijk is. Het voorkomen van rust- en verblijfplaatsen in bomen in en aan de rand van het plangebied is gezien het bovenstaande niet waarschijnlijk.

Naast de mogelijke aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen in de bebouwing van Florisberg zijn er aan de noordwestzijde van het plangebied (Kocherboschzijde) en aan de noordoostzijde (Gerard Doulaan) bomenrijen aanwezig. De rijen met bomen rond het plangebied vormen, ruimtelijk gezien, lijnvormige elementen welke vleermuizen mogelijk gebruiken als vliegrouete. Vliegrouetes zijn voor vleermuizen van essentieel belang om van de verblijfplaats naar het foerageergebieden (voedselzoekgebieden) te vliegen. Aantasting van deze elementen kunnen negatieve effecten hebben op het voortbestaan van vleermuizen in de omgeving en in het ergste scenario leiden tot een achteruitgang van vleermuissoorten in de omgeving van Muiderberg. Aangezien met de plannen de kap van bomen wordt beoogd, is er met de plannen mogelijk

sprake van negatieve effecten op de vliegroutes van de vleermuizen ter plaatse. Nader onderzoek dient te worden uitgevoerd om de functie van deze lijnelementen in kaart te brengen en te bepalen of essentiële vliegroutes van vleermuizen aanwezig zijn. Onderstaande afbeelding toont de lijnelementen welke in potentie een vliegroute voor vleermuizen kan vormen.

Mogelijke locaties waar vliegroutes van vleermuizen aanwezig zijn. Linksboven het pad langs het Kocherbosch. Linksonder de bomenrij aan de Gerard Doulaan. Rechts een schematisch overzicht van mogelijke vliegroutes.

Vogels

Tijdens de veldverkenning zijn Merel, Huismus, Houtduif, Spreeuw, Pimpelmees, Koolmees en Vink waargenomen. Alle vogels en hun actief gebruikte nesten zijn strikt beschermd. Actief gebruikte nesten van vogels mogen niet worden aangetast of worden verstoord. Voor de meeste vogels kan worden volstaan met ontzien van de nesten in het broedseizoen (globaal van half maart tot half juli). Nestlocaties van enkele vogelsoorten zoals roofvogels, uilen en Huismus zijn buiten het broedseizoen ook jaarrond beschermd.

In en nabij het plangebied zijn huismussen waargenomen. De huismus is waargenomen in het groen en rond de bebouwing (kleine huizen met pannendak) ten zuidwesten van Florisberg. Ook zijn enkele individuen gezien en gehoord in de bosschages op het parkeerterrein in het plangebied. Nestplaatsen van huismussen worden echter niet in het plangebied verwacht. De huismus broedt namelijk in kolonies onder pannendaken. Dit type dak is niet aanwezig op de bebouwing in het plangebied, maar wel op de woningen in het

Kocherplantsoen ten zuidwesten van het plangebied.

Essentiële leef-/foerageergebieden van de huismus zijn ook niet aanwezig in het plangebied. Het plangebied is deels verhard (voorzijde pand entree, parkeervoorzieningen) en het groen bestaat uit bomen (voornamelijk eik en populier) met aangrenzend een groot gazon. Het groen aldaar wordt intensief beheerd waardoor overhoeken en schuilmogelijkheden voor de huismus ontbreken. Het groen tussen de bebouwing aan het Kocherplantsoen ten zuidwesten van het plangebied wordt wel geschikt geacht als foerageer- en leefgebied voor huismussen. Op deze locatie zijn heesters en bosschages aanwezig welke worden afgewisseld met gazons en tuinen. In combinatie met de aanwezigheid van de pannendaken (nestplaats) vormt dit een geschikt leefgebied voor de huismus. Dit gebied valt echter buiten de invloedssfeer van het plangebied. Nader onderzoek naar het voorkomen van nestplaatsen of leefgebied van huismussen in het plangebied is derhalve niet noodzakelijk.

Op de gevel net onder de dakrand zijn uitwerpselen van vogels gevonden. Het betreft hier sporen van mogelijk spreeuwen. Een huismussennest wordt niet verwacht, daar deze soort in kolonies en onder pannendaken broeden. De aanwezigheid van één enkel nest en het ontbreken van een pannendak maakt de aanwezigheid van een dergelijke nestlocatie niet waarschijnlijk. Actief gebruikte nesten van spreeuwen zijn ook beschermd middels de Flora- en faunawet en mogen tijdens de broedperiode niet worden aangetast. Het is derhalve aan te raden het amoveren te starten buiten het broedseizoen van vogels. Onderstaande afbeelding geeft de locatie van de (oude) nestplaats van de spreeuw.

Uitwerpselen van vogels nabij de toegangsplek tot een nestplaats.

Grondgebonden zoogdieren

Binnen het plangebied zijn een grasveld en plantsoenen met bomen aanwezig. Daarnaast ligt de locatie tegen een bosrand waardoor vaste rust- en verblijfplaatsen van soorten als kleine marterachtigen, (spits)muizen, Egel en Mol niet uit te sluiten. Voor deze soorten, die onder het eerste lichte beschermingsregime vallen, geldt een algemene vrijstelling voor het verstoren en/of aantasten van vaste rust- en verblijfplaatsen.

Uit de verspreidingsgegevens blijkt dat de strikt beschermde soort Eekhoorn in het Kocherbosch voorkomt. De bomen in het plangebied en de bomen aan de rand van het Kocherbosch zijn onderzocht op de aanwezigheid van holtes en nesten van de Eekhoorn. Er zijn geen, voor het oog zichtbare, holtes en nesten waargenomen waar een verblijfplaats van een eekhoorn aanwezig kan zijn. Aan de rand van het plangebied en in het deel van het Kocherbosch grenzend aan het Kocherplantsoen staan boomsoorten als Eik en spar welke als voedselbomen kunnen dienen voor de Eekhoorn. Met het plan worden enkele bomen in het plangebied gekapt. Wanneer de eiken aan de zijde van het Kocherbosch en aan de Gerard Doulaan worden gekapt, kunnen negatieve effecten op een mogelijk aanwezig foerageergebied van de Eekhoorn niet worden uitgesloten en is nader onderzoek naar het voorkomen van de eekhoorn nabij het plangebied noodzakelijk.

Sporen en individuen van andere strikt beschermde grondgebonden zoogdieren (Das, Steenmarter, Boom-marter) zijn niet aangetroffen in het plangebied en worden op basis van de verspreidingsgegevens en het biotoop ter plaatse niet in of nabij het plangebied verwacht. Nader onderzoek naar deze soorten is derhalve niet noodzakelijk.

CONCLUSIE

In Muiderberg is men voornemens het zorgcentrum Florisberg te amoveren en een nieuw zorgcentrum te realiseren. Voordat deze ruimtelijke ingreep mag plaatsvinden, dient eerst een onderzoek te worden uitgevoerd in het kader van de Flora- en faunawet, de Natuurbeschermingswet 1998 en eventueel andere geldende natuurregelgeving.

Gebiedsbescherming in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 en de Ecologische Hoofdstructuur is gezien lokale schaal van het project, de tussenliggende elementen (bebouwing wegen, groen) en afstand niet van toepassing. Hoewel het plangebied grenst aan het Kocherbosch (EHS natuur) geldt voor gronden die grenzen aan de EHS, maar daar zelf buiten liggen, dat er geen beperkingen gelden. De EHS heeft, in tegenstelling tot Natura2000-gebieden, geen 'externe werking' die een toets van gebruik aangrenzend op het natuurgebied verplicht stelt.

De meeste van de in het plangebied voorkomende soorten zijn beschermd en vallen onder het eerste lichte beschermingsregime van de Flora- en faunawet. Deze soorten zijn opgenomen in tabel 1 van de Flora- en faunawet. Voor deze soorten geldt dat aantasting van vaste rust- en verblijfplaatsen op basis van een algemene vrijstelling mogelijk is, zonder dat er sprake is van procedurele consequenties. Dit betekent dat voor deze soorten de werkzaamheden uitgevoerd kunnen worden zonder ontheffing.

Met de plannen zijn negatieve effecten op ontheffingsplichtige vleermuizen niet op voorhand uit te sluiten. Voor deze soorten geldt, bij aantasting van vaste rust- en verblijfplaatsen, vliegroutes en essentiële foerageergebied een ontheffingsplicht in het kader van de Flora- en faunawet.

Nader onderzoek dient te worden uitgevoerd naar de aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen in de bebouwing en de aanwezigheid van vliegroutes langs het Kocherbosch en de Gerard Doulaan. Het onderzoek naar vleermuizen dient plaats te vinden in twee periodes: 15 mei – 15 juli en 15 augustus – 1 oktober. Gedurende het onderzoek dient de aanwezigheid van respectievelijk kraamverblijfplaatsen en paarverblijfplaatsen te worden onderzocht. Onderzoek naar de aanwezigheid van vliegroutes kan gelijktijdig met het onderzoek naar verblijfplaatsen plaatsvinden.

Daarnaast zijn met de kap van de eiken in het plangebied negatieve effecten op het leefgebied van de eekhoorn niet op voorhand uit te sluiten.

Nader onderzoek naar het voorkomen van de eekhoorn is noodzakelijk indien de eiken in het plangebied worden gekapt.

De zorgplicht is altijd van toepassing, op basis waarvan door iedereen voldoende zorg in acht moet worden genomen voor de in het wild levende dieren en hun leefomgeving. Dit kan bijvoorbeeld door buiten kwetsbare periodes (het voortplantings- en winterslaapseizoen) te starten met werkzaamheden en het gefaseerd werken om dieren de kans te geven om te vluchten. Verder kunnen vogels broeden binnen en in de omgeving van het plangebied. Werkzaamheden die een verstorend effect op broedende vogels veroorzaken mogen niet uitgevoerd worden.

LITERATUURLIJST

Broekhuizen, S., Hoekstra, B., van Laar, V., Smeenk, C., Thissen, J.B.M. 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren, uitgeverij KNNV, Utrecht.

Dietz, C., Von Helversen, O., Nill, D. 2011. Vleermuizen. Alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika. Tirion Natuur.

Grontmij, 2013. Natuurtoets aanleg hockeyveld Muiden. Oriënterend onderzoek in het kader van de wet- en regelgeving voor de natuur. Grontmij Nederland B.V. Alkmaar.

Hoogeboom, D. 2011. Verspreidingsatlas van de Zoogdieren van Noord-Holland. Landschap Noord-Holland, Castricum.

Limpens, H., Mostert, K., Bongers, W. 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen, uitgeverij KNNV, Utrecht.

Websites:

www.drloket.nl

www.ravon.nl

www.rijksoverheid.nl

www.sovon.nl

www.telmee.nl

www.vleermuis.net

www.vleermuizenindestad.nl

www.vogelbescherming.nl

www.waarneming.nl

www.zoogdieratlas.nl

www.zoogdiervereniging.nl